

13. 11. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákaz tzv. překvapivých rozhodnutí v soudních řízeních

Svázanost soudního řízení mnohými procesními pravidly není pro moderní právní systém nijak neobvyklá. Ani český právní řád proto není výjimkou. Tuto oblast u nás upravuje především zákon č. [99/1963](#) Sb. občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) a zákon č. [292/2013](#) Sb. o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZZŘ“). I když se jedná o předpisy podrobné a veskrze moderní ani oni nemohou poskytnout zcela podrobnou úpravu všech v nich uvedených institutů a pamatovat na všechny eventuality.

Leckdy tedy musí soudy zákonem přesně neupravené situace řešit výkladem za zachování všech právních principů. Pro řízení sporné je tímto „stěžejním“ principem nepochybně princip kontradiktornosti řízení. Tento princip je možné chápat v zásadě ve dvou obecných rovinách: V první jako **opak principu inkvizičního**, v druhé (v souladu s judikaturou ESLP) jako **právo na seznámení se se všemi dokumenty, stanovisky, důkazy s cílem ovlivnit rozhodnutí soudu a právo, resp. možnost o nich diskutovat**.

Právě limity možností diskutovat o navržených důkazech a postup při jejich posuzování byly nosnými tématy nedávného nálezu Ústavního soudu (dále jen „ÚS“) sp. zn. **IV. ÚS 1247/20**. Nejen z tohoto důvodu je tedy jistě vhodné se s uvedeným nálezem blíže seznámit.

A o co v původním sporu šlo?

Městský soud v Brně (dále jen „**MS**“) v původním řízení rozhodoval spor *bývalého zaměstnance Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje na straně žalobce* a jeho *zaměstnavatele Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje, příspěvkové organizace na straně žalované*. Žalobce se v uvedeném sporu domáhal určení neplatnosti výpovědi, kterou obdržel od žalované pro křivé svědectví. Tímto jednáním měl žalobce pomoci svému podřízenému spolupracovníkovi v simulaci pracovního úrazu ruky a zad. Toto žalobce odmítl a žádal soud, aby určil, že jeho pracovní poměr u žalované stále trvá.

Žalovaná se v předmětném řízení před MS proti uvedenému bránila, když na obranu jí vydané výpovědi předložila soudu sérii důkazů. Jedním z těchto důkazů byl i videozáznam ze sanitního vozu, který měl prokázat jí uváděná tvrzení. Zejména pak to, že k žádnému úrazu, tak jak uvádí žalobce, na straně jeho kolegy nemohlo dojít. **MS důkaz provedl, ale opomněl zaprotokolovat, jaká z něj učinil skutková zjištění**. Následně MS ovšem vydal rozsudek, kterým určil, že výpověď z pracovního poměru je neplatná. Proti tomuto rozsudku se žalovaná rozhodla bránit a odvolala se ke Krajskému soud v Brně (dále jen „**KS**“).

KS následně rozhodnutí MS potvrdil. Odmítl přitom návrh žalované na zopakování důkazu videozáznamem ze sanitního vozu. V odůvodnění svého rozhodnutí pak k tomuto uvedl, že *měl za to, že nebyl dán důvod znovu tento důkaz opakovat, neboť z jiných důkazů tvořících ucelený řetězec vyplýval zjištěný skutkový stav věci. Uzavřel, že opomněl-li městský soud zaprotokolovat, co sám bezprostředně vnímal z kamerového záznamu, nejde o vadu, která by mohla mít vliv na správnost jeho učiněných závěrů*.

Proti rozsudku KS následně podala žalovaná dovolání, které Nejvyšší soud (dále jen „**NS**“) odmítl pro nepřijatelnost. V odůvodnění NS uvedl, že způsob provedení důkazu videozáznamem soudem prvního stupně považuje za souladné s dosavadní judikaturou k této problematice s tím, že **neupravuje-li zákon způsob provedení důkazu výslovně, je na soudu, aby způsob provedení takového důkazního prostředku určil.**

Žalovaná se následně rozhodla podat ústavní stížnost k ÚS již se zejména domáhala zrušení uvedených soudních rozhodnutí, s tvrzením, že jimi byla porušena její základní práva zaručená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „**Listina**“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a to zejména tím, že nebyl řádně proveden jí navržený důkaz.

ÚS výše uvedené skutečnosti zvážil a rozhodl, že ústavní stížnost je důvodná. K provádění důkazů, principu kontradiktornosti řízení a dalším skutečnostem pak zejména uvedl, cit:

*„Rozhodující **soud nepochybně není povinen sdělovat účastníkům řízení svůj předběžný hodnotící úsudek o důkazu plynoucím z provedeního důkazního prostředku, neboť takový je povinen uvést až v odůvodnění svého rozhodnutí. Je však třeba trvat na tom, aby každý důkazní prostředek řádně provedl. V případě dokazování audiovizuálním záznamem je proto s přihlédnutím ke shora zmíněným skutečnostem nutné, aby zaprotokoloval vše významné, co při přehrání videozáznamu, které je třeba považovat za specifický případ ohledání, vnímá svými smysly, a aby umožnil účastníkům řízení na to následně adekvátně procesně reagovat, a tím učinil své vnímání přezkoumatelným pro vyšší soudní instance. Jiný postup, zejména když rozhodující soud uvede své zjištění na základě promítnutí audiovizuálního záznamu až v odůvodnění svého rozhodnutí, má za následek pro strany překvapivé rozhodnutí.**“*

ÚS se rovněž ve svém nálezu věnoval **vymezení principu kontradiktornosti řízení**. Princip kontradiktornosti řízení dle tvrzení ÚS znamená mimo jiné to, že **účastníci řízení nebudou překvapeni zcela nepředvídatelným výsledkem řízení**. Vznesen je obecný požadavek, že **soudy nesmí založit své rozhodnutí na skutkových zjištěních a právním posouzení, k nimž se strany během řízení nemohly vyjádřit a které znamenají zásadní obrat v řízení**. Z výše uvedeného plyne, že učiněné skutkové závěry a právní posouzení věci, na nichž je založeno rozhodnutí v civilní věci, nesmí být poprvé zmíněny teprve v odůvodnění rozhodnutí. V takovém případě jsou totiž pro účastníky řízení zcela nepředvídatelné. Zde Ústavní soud v podstatě navázal na svou předešlou judikaturu, kupř. na nálezy I. ÚS 336/99.

V posuzované věci **MS popsáním způsobem nepostupoval, neboť nezaprotokoloval to, co při přehrání kamerového záznamu pozoroval**. Žalovaná se následně až z odůvodnění pro ni překvapivého rozhodnutí dozvěděla, že smyslové vnímání provedeního kamerového záznamu MS bylo naprosto odlišné od vnímání žalované, která daný kamerový záznam předložila k důkazu. Tímto **MS zbavil žalovanou možnosti kvalifikovaně se vyjádřit k provedeního důkazu a adekvátně tomu přizpůsobit své důkazní aktivity** (např. klást svědkům otázky k zobrazovanému ději, opatřit znalecký posudek, navrhnout místní šetření v podobě rekonstrukce úrazového děje apod.). Tímto jednáním byla porušena ústavní práva žalované na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (porušením principu kontradiktornosti řízení).

ÚS pak v neposlední řadě odkázal na svou předešlou judikaturu, ve které opakovaně formuloval **požadavky na úplnost a přesvědčivost odůvodnění rozhodnutí obecných soudů**. Principu práva na spravedlivý proces totiž odpovídá **povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, přičemž se musejí vypořádat s námitkami uplatněnými účastníky řízení, a to způsobem odpovídajícím míře jejich závažnosti**.

Věc se tedy vrátila k MS, který bude při svém dalším rozhodování vázán právním názorem Ústavního soudu.

Závěrem je snad jen vhodné uvést, že na požadavku řádně provést stranami navržené důkazy je nutné setrvat vždy bez výjimky. Rovněž je ale nutné trvat na požadavku řádné protokolace skutkových tvrzení o prováděných důkazech soudem. Opačný postup by totiž mohl vést k odepření práva na spravedlivý proces a nesprávnému rozhodnutí v meritu věci (v případech řízení u vyšších instancí). Výše uvedený náleží ÚS tyto požadavky konkretizuje a v abstraktní rovině snad i dělá ze světa „spravedlivější“ místo.

JUDr. Aleš Linhart, Ph.D.,
advokát, partner

Jan Franěk

TaylorWessing

[TaylorWessing e|n|w|c advokáti v.o.s.](#)

U Prašné brány 1078/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 819 216
e-mail: a.linhart@taylorwessing.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)

- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)